

TANULMÁNYOK

Egyetemi szólásszabadság

ERWIN CHEMERINSKY*

A Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampuszán 2017. február 1-jére hirdették meg Milo Yiannopoulos beszédét. Nicholas Dirks kancellár aggódott, hogy esetleg megzavarják az eseményt, ezért arra kérte az egyetem többi kampuszát, hogy küldjenek rendőri erősítést, továbbá segítséget kért a berkeley-i rendőrségtől is. Minden biztonsági előkészület ellenére az antifasiszta mozgalom hívei bementek az egyetemre, és jelentős rendbontást okoztak – ablakokat törtek be és Molotov-koktélokot dobáltak (a helyreállítás az egyetemnek több mint 100 ezer dollárjába került). Dirks kancellár úgy vélte, nincs mód arra, hogy Yiannopoulos is megtarthassa beszédét és az egyetemen tartózkodók biztonságát is meg tudják védeni, ezért lemondta Yiannopoulos szereplését. Emiatt Dirks kancellárt széles körben kritizálták: a bírálók szerint elfojtotta a szólásszabadságot, sőt, két nappal később reggel Donald Trump elnök azt tweetelte, hogy ha a Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampusza nem hajlandó megvédeni a szólásszabadságot, meg kell fosztani minden szövetségi pénzügyi támogatástól.¹

2017. szeptember 21-én Ben Shapiro beszélt a Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampuszán. A kancellár, Carol Christ, komoly biztonsági óvintézkedéseket tett. A kampusz 600 ezer dollárt költött annak biztosítására, hogy Shapiro erőszakos rendzavarás nélkül tarthassa meg beszédét. Sikerült. Shapiro a Zellerbach Hallban beszélt, incidensre nem került sor. Három nappal később, szeptember 24-én, Yiannopoulos ismét beszélt az egyetemen. Ezúttal 15 percig sem szerepelt, ennek ellenére a kampusznak ismét több százezer dollárjába került annak lehetővé tétele, hogy Yiannopoulos félbeszakítás nélkül beszélhessen. A mostani becslések szerint a kampusz csaknem 4 millió dollárt költött a szólásszabadság biztosítására és egyben a diákok, a személyzet és a kar biztonságának védelmére.

Az egyetemi szólásszabadság problémái nem új keletűek – legalább azóta léteznek, mint maguk a főiskolák és egyetemek. Valójában a Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampusza kulcs-

* Dékán és Jesse H. Choper professzor emeritus, Kaliforniai Egyetem, Berkeley School of Law. A cikk eredeti címe és megjelenési helye: Tobriner Memorial Lecture: Free Speech on Campus. 69 *Hastings Law Journal* (2018) 1339. A magyar fordítást a szerző hozzájárulásával közöljük.

¹ Donald Trump (@realDonaldTrump), Twitter (2017. február 2., 3:13), <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/827112633224544256?lang=en>.

szerepet töltött be az egyetemi szólásszabadság elveinek kialakításában. Az 1960-as évek közepének szólásszabadság-mozgalma tette lehetővé a diákok számára, hogy az egyetemi kampuszokat ne csak az ott zajló eseményekkel, hanem a politikai kérdésekkel kapcsolatos véleménynyilvánításra is igénybe vehessék. És mégis, bizonyos tekintetben minden másnak tűnik, mint a '60-as években, a szólásszabadságért indult mozgalom idején. Az egyetemen kívüli szónokok, mint például Yiannopoulos, Ann Coulter, Shapiro, gyakran szeretnék a kampuszt szónoki emelvényként felhasználni, a felszólalást pedig gyakran akarják megzavarni külső csoportok, mint például az Antifa. Vannak azonban más különbségek is. A diákok szólásszabadsághoz való hozzáállása most másnak tűnik, mint a '60-as években.

Szeretném kerülni a túlzó általánosításokat. Nyilván jelentős véleménykülönbségek vannak a diákok között, de az 50 évvel ezelőtti állapothoz képest most több az olyan diák és egyetemi kar, akik/amelyek el akarják hallgattatni a gyűlöletbeszédet. Számos példát hozhatnék fel ennek illusztrálására. Az elmúlt két évben a Kaliforniai Egyetem irvine-i kampuszának egyik évfolyamán tanítottam, a tárgy az egyetemi véleménynyilvánítás szabadságáról szólt, és Howard Gillmannel, a kancellárral közösen vittük.

Minden témát azzal kezdtünk, hogy felvázoltunk diákjainknak egy, szinte mindig valós eseményen alapuló problémát, majd megkérdeztük őket, hogy miként ítélnék meg az adott ügyet. Az első órát az Oklahomai Egyetemen 2015 márciusában történt incidenssel kezdtük. Lehet, hogy olvastak, sőt még a videót is látták róla. Egy diákszövetség tagjai busszal utaztak egy hivatalos eseményre. A buszon csak a diákszövetség tagjai voltak jelen, és mindannyian ünneplőt viseltek. A diákszövetség két tagja vezetésével a buszon tartózkodók egy igen sértő, rasszista énekbe kezdtek, amely még a lincselést is pozitív színben tüntette fel. A diákszövetség egyik tagja erről mobiltelefonjával videofelvételt készített, amely hamarosan vírusként terjedt. Miután az Oklahomai Egyetem elnöke, David Boren is megnézte a videót, azonnal kirúgta a két diákot az egyetemről, továbbá felfüggesztette a diákszövetség működését az egyetemi kampuszon. Megkérdeztük hallgatóinktól, hogy ha a két kirúgott magánszemély beperelné Boren elnököt és az Oklahomai Egyetemet, ki nyerne: a diákok a szólásszabadság alapján vagy az Oklahomai Egyetem? Két egymást követő évben sem volt egyetlen hallgatónk sem, aki a szólásszabadságra szavazott volna. Mindkét évben minden hallgató amellet érvelt, hogy az egyetemnek képesnek kell lennie a véleménynyilvánítás büntetésére. Ezzel együtt nincsenek kétségeim afelől, hogy ha a kiutasított diákok pereltek volna, a bíróság nekik adott volna igazat.

2017. szeptember elején Christ kancellár nagy létszámú közönség előtt létszéki vitát tartott a Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampuszán a „Szólásszabadság hete” előzményeként. Az előadóterem zsúfolásig megtelt. A kari panel egyik tagja azt mondta, hogy a kancellárnak nem lenne szabad megengednie Yiannopoulos vagy a gyűlöletbeszéd más képviselői számára az egyetemi felszólalást. A közönség ezt hatalmas tapsal díjazta. Az interaktív vita alatt számos diák elmondta, hogy nem számít, hogy szól a törvény vagy mit kíván meg az Első Alkotmánykiegészítés, Christ kancellárnak nem volna szabad megengednie az egyetemen a gyűlöletbeszédet. Ez ismételtelen nagy tapsot váltott ki.

Én is a panel egyik tagja voltam, a program vége előtt ügyvédként és jogászprofesszorként szólaltam fel, és a következőket mondtam:

„Öntsünk tiszta vizet a pohárba. Ha Christ kancellár megpróbálná távol tartani Yiannopoulost vagy a gyűlöletbeszéd más képviselőjét a kampusztól, akkor beperelnék, és veszítene. Amikor

Auburn megpróbálta kizárni a fehérek felsőbbrendűségét hirdető Richard Spencert, az beperelte, és meg is nyerte a pert. Ideiglenes intézkedést hoznának annak biztosítására, hogy a kitiltott szónok eljöhessen az egyetemre, és beszédet tarthasson.”

Elmagyaráztam a hallgatóságnak, hogy „az egyetemnek kellene kifizetnie a kitiltott szónok ügyvédi költségeit, még talán Christ kancellárnak is kellene pénzbeli kártérítést fizetnie, mert megszegne egy egyértelmű törvényt”. Hozzátettem, hogy „a kitiltott felszólalót ezután a médiában áldozatként, mártírként tüntetnék fel, és semmit sem nyernénk ezzel. A szónok továbbra is beszélhetne.” Miután ezt elmondtam, senki sem tapsolt.

A Pew Kutatóintézet – két éve – felmérést végzett főiskolai hallgatók körében, akiknek több mint 40 százaléka úgy vélte, hogy a főiskoláknak képesnek kellene lenniük kitiltani és megbüntetni a sértőnek vagy gyűlöletbeszédnek tartott véleménynyilvánítást.²

Van még valami, ami tavaly megváltozott. Az az érzésem, hogy az elmúlt év során kiszabadult a szellem a palackból, és olyasmiket mondanak, amik korábban nyilvánosan nem hangzhattak volna el. Mondanék is pár példát. Látták a Charlottesville-ben feltartott táblákat? Az egyik táblán például az állt – szó szerint idézem –: „A zsidók a kemencébe valók.” Hatvanégy éves vagyok, és nem emlékszem, hogy valaha is láttam volna ilyen táblát nyilvános eseményen. Alan Dershowitz, a Harvard Egyetem Jogi Karának professzora, 2017 szeptemberében ellátogatott a Berkeley Jogi Karára, és előadást tartott. Előadását semmilyen incidens nem zavarta meg; feszültség volt a levegőben, és kemény kérdéseket kapott a vita során, de az megmaradt tudományos keretek között. Ezt követően aznap délután valaki horogkeresztet rajzolt Dershowitznak a jogi kar hirdetőtábláján elhelyezett plakátjára. Harmincnégy éve tanítok jogot, de még soha nem oktattam olyan épületben, ahol valaki horogkeresztet rajzolt a falra. Az egyetemi szólásszabadságról beszélve ez is a kontextus része.

Az egyetemi szólásszabadságot tárgyalva fontos elkülöníteni, hogy mit mondanak a hatályos jogszabályok, és hogy mit kellene mondaniuk. Mindkettő lényeges vitatéma, de én különösen az elsőre szeretnék összpontosítani. Kifejtem, hogy mit látok az egyetemi szólásszabadság három uralkodó elvének, majd ezeket az elveket alkalmazom a most felbukkanó legújabb problémákra.

Először is, egy egyetemi kampuszon minden eszmének és nézetnek hangot lehet adni, punctum. Most itt nyilvánvalóan az állami egyetemekre koncentrálok, mert az Első Alkotmánykiegészítés azokra vonatkozik. Persze azt is hozzátenném, hogy a magánegyetemeknek éppúgy elkötelezetteknek kellene lenniük a szólásszabadság mellett, noha ezt az Alkotmány nem írja elő számukra. Egy tudományos intézmény létének célja az eszmék előmozdítása, és ez megköveteli, hogy minden eszmét meg lehessen fogalmazni és vitatni. Ez a tudományos élet szabadságának alapvető elve, és a magánegyetemen ugyanolyan fontos, mint az állami egyetemeken.

Az Első Alkotmánykiegészítéstől a Legfelső Bíróság mindenekelőtt azt mondta ki, hogy a kormány soha nem büntetheti vagy akadályozhatja meg a véleménynyilvánítást a megfogalmazott eszme vagy nézet alapján. A Legfelső Bíróság által időnként „nézőpont alapú diszkrimi-

² Jacob POUSHTER: *40% of Millennials OK with Limiting Speech Offensive to Minorities*. Pew Research Center (2015. november 20.), <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/11/20/40-millennials-ok-with-limiting-speech-offensive-to-minorities>.

nációnak” nevezett jelenség az Első Alkotmánykiegészítés értelmében nem megengedett. Ez akkor is igaz, ha a nézet vagy az eszme sértő, vagy akár erősen sértő jellegű. Ennek szemléltetésére érdemes megvizsgálni a Legfelső Bíróság által ebben az évtizedben tárgyalt, a kansasi Topekában működő Westboro Baptista Egyházat érintő *Snyder v. Phelps* ügyet.³ Az aprócska egyház tagjai rendszeresen elutaznak katonai szolgálatteljesítés közben elhunytak temetésére, és a temetéseket nagyon aljas, homofób és lesbikusellenes nézetek kinyilvánítására használják fel.

Matthew Snyder haditengerészként, szolgálatteljesítés közben halt meg Irakban. A Westboro Baptista Egyház tagjai Kansasból Marylandbe, a temetés helyszínére utaztak. A temetés előtt az egyház tagjai megkérdezték a rendőröket, hova állhatnak jogszerűen. A rendőrtisztek a temetési szertartás helyszínétől mintegy háromszáz méterre lévő területre mutattak. A temetés előtt az egyház tagjai kántáltak és énekeltek – a temetés során csendben voltak, de táblákat tartottak a magasba. Aznap éjjel Snyder apja megnézte a híradót, elolvasta és rendkívül sértőnek találta ezeket a táblákat. Beperelte a Westboro Baptista Egyház tagjait lelki fájdalom szándékos okozása és a magánélet védelméhez való jog megsértése miatt. Az esküdtszék több mint 10 millió dolláros kártérítést ítélt meg neki.⁴ Az Egyesült Államok Legfelső Bírósága nyolc–egy arányú szavazással úgy döntött, hogy a Westboro Baptista Egyház tagjainak helyállási kötelezettsége nem állapítható meg. A bíróság véleményét leíró Roberts főbíró mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy a kormány soha nem büntetheti a véleménynyilvánítást, és nem vonhatja felelősségre a felszólalókat azon az alapon, hogy a véleménynyilvánítás sértő, még akkor sem, ha az erősen sértő. Másodszor, a szólásszabadság nem korlátlan; valóban vannak a véleménynyilvánításnak nem védett kategóriái. Mindannyiunk számára ismerős az a gondolat, hogy a szólásszabadság nem feltétlen. Oliver Wendell Holmes bíró híres régi mondása szerint: „a véleménynyilvánítás szabadságának legszigorúbb védelme sem oltalmazná azt az embert, aki alaptalanul tüzet kiált egy színházban, és ezzel pánikot okoz”.⁵ Legalábbis 1942 óta, amikor a Legfelső Bíróság a *Chaplinsky v. New Hampshire* ügyben kimondta, hogy vannak a véleménynyilvánításnak nem védett kategóriái.⁶ Például a gyermekpornográfia a nem védett véleménynyilvánítás egyik kategóriája – a kormány betilthatja az értékesítését és terjesztését, sőt akár otthoni, magáncélú birtoklását is büntetheti. A hamis és megtévesztő reklám a nem védett véleménynyilvánítás egy másik kategóriája.

Az egyetemi szólásszabadság tárgyalása tekintetében a nem védett véleménynyilvánítás három kategóriája bír jelentőséggel. Az első az illegális tevékenységre felbujtás, amelynek tekintetében a vonatkozó hatályos törvényben előírt teszt az 1969-es *Brandenburg v. Ohio* ügyből származik.⁷ A Legfelső Bíróság ebben az ügyben mondta ki, hogy a kormány büntetheti a felbujtást, ha a fenyegető illegális tevékenység valószínűsége jelentős, és ha a véleménynyilvánítás célja azonnali illegális tevékenységre való felbujtás. Képzeljünk el egy feldühödött csoportot az egyetemen, amelynek azt mondja egy szónok: „Törjünk be az ablakokat! Törjünk-zúzzunk, hogy ez-

³ *Snyder v. Phelps* 562 US 443, 458 (2011).

⁴ A Westboro Baptista Egyházat 2,9 millió dolláros kártérítésre és 8 millió dolláros büntető jellegű kártérítésre ítélték, de a büntető kártérítést később 2,1 millió dollárra mérsékeltek. Uo.

⁵ *Schenck v. United States* 249 US 47, 52 (1919).

⁶ *Chaplinsky v. New Hampshire* 315 US 568, 571–572 (1942).

⁷ *Brandenburg v. Ohio* 395 US 444, 447 (1969).

zel fejezzük ki üzenetünket!” Ebben az összefüggésben, úgy gondolom, a bíró vagy az esküdtszék megalapozottan állapíthatja meg, hogy a felbujtás tesztje teljesül, és a véleménynyilvánítás büntethető.

Azonban nem lehet felbujtásként büntetni azt, amikor a közönség a szónok ellen fordul. A felbujtás Legfelső Bíróság által meghatározott fogalma mindig arra vonatkozik, amikor a szónok erőszakos cselekmény elkövetésére buzdítja a közönséget.⁸ Ha a közönség a szónok ellen fordul, az nem elegendő a felbujtás megvalósulásához. Sokan mondják nekem, hogy Yiannopoulost nem lenne szabad az Első Alkotmánykiegészítés védelme alá helyezni, mivel ő egy provokátor. Az a célja, hogy a közönség ellene forduljon. Ilyenkor mindig rámutatok, hogy Martin Luther King is provokátor volt. Igenis azt akarta, hogy a rendőrség és a tömegek a polgári jogokért tüntetők ellen forduljanak. Valójában akkor volt csalódott, ha nem fordultak ellene, mivel ilyenkor nem kapott médiafigyelmet. A polgári jogi demonstrációk gyakran a gyerekeket állították az első sorba, hogy amikor a rendőrség megérkezik a gumibotokkal és a vízágyúkkal, ez jelenjen meg az esti híradásokban. Nem mondhatjuk, hogy ha valakit provokátorként skatulyáznak be, akkor emiatt elveszíti az Első Alkotmánykiegészítés nyújtotta védelmet. A felbujtás definíciója tehát jogi kérdésként, minden ilyen kategóriához hasonlóan, eltér a kifejezés köznyelvi használatától.

A védelemben nem részesített véleménynyilvánítás második kategóriája az, amit a Legfelső Bíróság valódi fenyegetésnek nevez. A „valódi fenyegetés” (*true threat*) kifejezés az 1960-as évekbeli *Watts v. the United States* ügyből származik. Az eset egy olyan szövetségi törvénnyel volt kapcsolatos, amely szövetségi bűncselekménnyé nyilvánította az Egyesült Államok elnöke ellen irányuló fenyegetést.⁹ A Legfelső Bíróság kimondta, hogy ha valódi a fenyegetés, akkor az Első Alkotmánykiegészítés nem védi ezt a véleménynyilvánítást, azonban azt is hangsúlyozta, hogy fontos megkülönböztetni a valódi fenyegetést a pusztán túlzástól. Más alkalommal a Bíróság megerősítette, hogy az Első Alkotmánykiegészítés nem nyújt védelmet a valódi fenyegetés szintjére emelkedő véleménynyilvánításnak.

A Bíróság nagyon keveset tett a valódi fenyegetés meghatározásának pontosítása érdekében. A szövetségi fellebbviteli bíróságok véleménye megoszlik abban a tekintetben, hogy a tesztnek objektívnek kell-e lennie. Vajon egy átlagos, észszerűen gondolkodó személy tartana-e a testi épségét fenyegető közvetlen veszélytől az adott helyzetben? Vagy lennie kell egy szubjektív követelménynek, amely szerint a megszólaló szándéka arra irányult, hogy valaki a testi épségét közvetlen veszélyben érezze? Én személy szerint azt preferálnám, ha a Bíróság az objektív megközelítést alkalmazná. Nem hiszem, hogy az Első Alkotmánykiegészítésnek jogot kéne biztosítania arra, hogy valakiben észszerű félelmet keltsenek a testi épségét fenyegető veszély miatt. Ez azonban egy rendezetlen jogterület. Képzéljük el, hogy egy, a kampuszon áthaladó hallgatót körülvesz egy feldühödött csoport, és úgy kiabál rá, hogy a hallgató megalapozottan tart a testi épségét fenyegető veszélytől. Nem gondolom, hogy ezt a véleménynyilvánítást az Első Alkotmánykiegészítésnek oltalmaznia kellene.

⁸ Uo., 448.

⁹ *Morissette v. the United States* 394 US 705, 705 (1969) (testületi döntés).

A véleménynyilvánítás harmadik, az egyetemi szólásszabadság szempontjából releváns, védelemben nem részesülő kategóriája a zaklatás. A törvény alig ejt szót arról, hogy az egyetemi véleménynyilvánítás mikor emelkedik a zaklatás olyan szintjére, hogy büntethető legyen. A munkahelyi zaklatással kapcsolatban azonban meglehetősen sok törvény létezik. A Legfelső Bíróság évtizedekig kitartott amellett, hogy a szexuális zaklatás a nemi alapon történő diszkrimináció egyik formája, amely a polgári jogokról szóló 1964. évi törvény VII. címébe ütközik.¹⁰ A bíróságok hasonlóképpen kimondták, hogy a faji alapon történő zaklatás a szövetségi foglalkoztatási diszkriminációs törvényekbe ütközik. Itt, Kaliforniában is előfordulnak hasonló ügyek a diszkriminációt tiltó kaliforniai törvények vonatkozásában.

A foglalkoztatással összefüggésben a bíróságok kimondták: ahhoz, hogy a véleménynyilvánítás a szópárbajon túlmutató zaklatásnak minősüljön, annak ellenséges vagy megfélemlítő munkahelyi környezetet kell teremtenie.¹¹ Annak egy [konkrét] személy ellen kell irányulnia, vagy olyan mindent áthatónak kell lennie, hogy az lényegesen befolyásolja a foglalkoztatási lehetőségeket olyan jellemzők alapján, mint a faj, a nem, a vallási vagy a szexuális irányultság.¹² Most kezdenek felbukkanni az első olyan ügyek, amelyekben ezt a definíciót egyetemi környezetben alkalmazzák.

Természetesen az ügyek azt mutatják, hogy különbség van a „zaklatás” kifejezés köznyelvi használata és annak jogi definíciója között. A Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampuszának diákjaitól hallottam, hogy zaklatásnak érezték Yiannopoulos, Coulter vagy a hozzájuk hasonló előadóknak már a pusztán jelenlétét is az egyetemen. Ez azonban nem lehet elegendő a zaklatási teszt használatához. Úgy vélem, hogy a véleménynyilvánítás esetében – a foglalkoztatáshoz hasonlóan – a véleménynyilvánításnak valaki ellen kell irányulnia, vagy olyan áthatónak kell lennie, hogy lényegesen zavarja az oktatási lehetőségeket egy védett kategória, például a faj, a nem, a vallás vagy a szexuális irányultság alapján.

De hadd hozzak pár ellenpéldát: történt egy incidens a Kaliforniai Egyetem San Diego-i kampuszán, amelyben valaki olyan módon vetett át egy kötelet egy faágon, hogy az huroknak látszott. Nem hiszem, hogy ez önmagában megfelelné a zaklatás definíciójának. Vessük ezt össze azonban azzal a helyzettel, hogy valaki egy huroknak látszó dolgot helyez el egy afroamerikai diák kollégiumi szobájának ajtaján. Úgy gondolom, hogy ez viszont büntethető zaklatás lenne. De mint a valódi fenyegetés esetében, a jogszabályok nem határozzák meg kellő pontossággal, hogy a véleménynyilvánítás pontosan mikor lépi át azt a határt, amikor már büntethető zaklatásról beszélünk.

Bemutattam a nem védett véleménynyilvánítás Legfelső Bíróság által megállapított azon főbb kategóriáit, amelyek az egyetemi diskurzus vonatkozásában relevánsak: a felbujtást, a valódi fenyegetést és a zaklatást. Észrevehető, hogy a felsorolásból kimaradt egy védelmet nem élvező véleménynyilvánítási kategória: a gyűlöletbeszéd. A Legfelső Bíróság egyértelműen leszögezte, hogy a gyűlöletbeszéd általánosságban védelmet élvez az Első Alkotmánykiegészítés alapján.¹³

¹⁰ *L. Meritor Savings Bank v. Vinson* 477 US 57 (1986).

¹¹ Uo., 65.

¹² Uo.

¹³ *RAV v. City of St. Paul* 505 US 377, 391 (1992).

Az elmúlt két hónapban gyakran kérdezték tőlem riporterek és diákok egyaránt, hogy miként különböztethető meg a szólásszabadság és a gyűlöletbeszéd. A válasz az, hogy a hatályos törvények nem tesznek ilyen különbséget. A gyűlöletbeszéd a szólásszabadság egy formájaként védett. Emlékezhetünk arra, hogy az 1970-es évek végén és az 1980-as évek elején a náci párt az Illinois állambeli Skokie-ban akart felvonulást tartani.¹⁴ Skokie Chicago egyik külvárosa, amely akkoriban túlnyomóan zsidók által lakott városrész volt, nagyszámú holokauszt túlélővel. A náci párt nyilvánvalóan szándékosan választotta Skokie-t a demonstráció helyszínéként. Skokie mindent megpróbált, hogy megakadályozza a náci párt felvonulásának ottani megrendezését, de minden bíróság – a Legfelső Bíróságot is beleértve – úgy ítélte meg, hogy a náciknak joguk van a felvonuláshoz, noha üzenetük erőszakos és gyűlöletkeltő.¹⁵

A gyűlöletbeszéd védelmére másik példa a Legfelső Bíróság 1992-es, a *RAV v. City of St. Paul* ügyben hozott döntése. A minnesotai St. Paul elfogadott egy rendeletet, amely betiltotta a horogkereszt olyan felfestését, illetve az olyan kereszttegetést (a gyűlölet két szimbólumaként), amely valószínűleg „dühöt, riadalmat vagy ellenérzést vált ki”.¹⁶ A Legfelső Bíróság egyhangúlag kimondta a rendelet alkotmányellenességét, egyértelműen jelezve, hogy az Első Alkotmánykiegészítés védi a gyűlölet e szimbólumait.¹⁷

Egy másik példa a 2003-as *Virginia v. Black* ügy,¹⁸ amelynek tárgya a kereszttegetést lényegében betiltó virginiai törvény volt. A Legfelső Bíróság nyolc–egy arányban úgy döntött, hogy a kereszttegetést – csúf előzményei ellenére – védi az Első Alkotmánykiegészítés, kivéve, ha az a korábban már említett valódi fenyegetés szintjéig fajul.

Annak kimondásával, hogy az Első Alkotmánykiegészítés védi a gyűlöletbeszédet, semmiféle módon nem becülöm le az ilyen jellegű véleménynyilvánítással okozott sérelmet. Tudósok – mint Mari Matsuda, Charles Lawrence és Richard Delgado – ékesszólóan mutatják be a gyűlöletbeszéd káros hatásait és azt, hogy emiatt az egyetemen jellemzően kisebbségben lévő diákok kirekesztettnek érzik magukat. Ezek a tudósok érzékletesen mutatták be a gyűlöletbeszéd által okozott pszichológiai károkat is. Mégis úgy vélem, nem nehéz megérteni, hogy a Legfelső Bíróság miért mondja ki következetesen azt, hogy az Első Alkotmánykiegészítés védi a gyűlöletbeszédet. Ennek egyik része a gyűlöletbeszéd olyan módon történő meghatározása, amely nem indokolatlanul homályos vagy túl tág. A véleménynyilvánítás minden kormányzati szabályozásának, beleértve az állami egyetem általi szabályozást is, egyértelműnek kell lennie azzal kapcsolatban, hogy mi tiltott és mi megengedett. Ez nem lehet homályos, túl tágan megfogalmazott, és nem szabályozhatja a véleménynyilvánítást az alkotmányban megengedettnél szélesebb körben. Mégis lehetetlennek bizonyul a gyűlöletbeszéd olyan meghatározása, amely nem megengedhetlenül homályos és nem is túl tág.

Az 1990-es évek elején több mint 350 főiskola és egyetem fogadott el és alkalmazott ún. gyűlöletbeszéd-kódexeket. E kódexek közül a bíróságon megtámadottakat kivétel nélkül alkot-

¹⁴ L. *National Socialist Party v. Skokie* 432 US 43 (1977) (restületi döntés).

¹⁵ Uo., 44.

¹⁶ L. *RAV* (13. lj.) 379.

¹⁷ Uo., 381.

¹⁸ *Virginia v. Black* 538 US 347, 348 (2003).

mányellenesnek nyilvánították¹⁹ – az indok szinte minden esetben a homályosság és a túl tág hatály volt. Az egyik legismertebb ügy a Michigani Egyetemhez kapcsolódik. A michigani kampuszon számos csúnya rasszista incidens történt. A kampusz, a legdicséretesebb szándékkal, gyűlöletbeszéd-kódexet fogadott el, amely tiltotta a faji, nemi vagy vallási alapon megbélyegző vagy megalázó véleménynyilvánítást. De mit jelent a véleménynyilvánítás esetében a megbélyegzés vagy a megalázás? Egy posztgraduális szociobiológia szakos hallgató megtámadta a kódexet – előadta, hogy azt kutatja, léteznek-e eredendő különbségek a férfiak és nők között. Aggasztotta, hogy a nemi alapú kutatását megbélyegzőnek vagy megalázónak minősíthetik.

Szinte minden európai országnak van gyűlöletbeszédrel foglalkozó törvénye, és nem hinném, hogy bármelyikük is képes lenne kiállni a próbát, ha az Egyesült Államokban pontatlan-ságra túl tág hatályra alapozva megtámadnák. Legtöbbjük megfogalmazása a Michigani Egyetem kódexéhez hasonló, és tiltja a faj, nem, vallás vagy szexuális irányultság alapján megbélyegző vagy megalázó véleménynyilvánítást. A valóságban azonban a gyűlöletbeszéd-kódexek és a gyűlöletbeszédre vonatkozó európai törvények tapasztalatai azt mutatják, hogy jobban tesszük, ha egy időre felhagyunk azzal a szándékunkkal, hogy az Egyesült Államokban ilyen törvényeket és kódexeket honosítsunk meg. E kódexeket és törvényeket ugyanis leggyakrabban éppen azon csoportok ellen használják fel, amelyeket azok védeni hivatottak. Miután a Michigani Egyetem elfogadta a gyűlöletbeszéd-kódexét, és mielőtt a *Doe v. University of Michigan* ügyben elvázott volna, annak alapján minden egyes pert afro- és latin-amerikai hallgatók ellen indítottak. Amikor Anglia elfogadta a gyűlöletbeszéd-törvényét, az első eljárás egy cionista csoport ellen indult – az ügyész azzal érvelt, hogy a cionizmus egy ENSZ határozat alapján a rasszizmus egyik formája. Franciaországnak igen szigorú gyűlöletbeszéd-törvénye van. Brigitte Bardot színésznő az egyik olyan személy, aki ellen az említett törvény alapján a leggyakrabban indul eljárás állatjogi tevékenysége miatt.

A Legfelső Bíróság és az alsóbb bíróságok álláspontja szerint az Első Alkotmánykiegészítés azért védi a gyűlöletbeszédet, mert az egy eszmét fejez ki. Márpedig az Első Alkotmánykiegészítés minden eszmét és nézetet véd, tekintet nélkül arra, hogy az mennyire aljas vagy sértő. John Marshall Harlan bíró a *Cohen v. California* ügyben mondta ki, hogy a szavak cenzúrázása az eszmék cenzúrázása; nem tudjuk az angol nyelvet annyira megtisztítani, hogy az „a legfinnyásabbaknak is megfeleljen”.²⁰

Harmadszor, a kampuszokon lehetnek időre, helyszínré és módra vonatkozó korlátozások, feltéve, hogy meghagynak bizonyos megfelelő alternatív kommunikációs helyeket. Még ha létezik is az állami tulajdonú ingatlan véleménynyilvánításra történő felhasználására vonatkozó jog, ez nem jelenti azt, hogy annak, illetve minden részének mindenkor rendelkezésre kell állnia a véleménynyilvánítás bármely formájához.

Létezik például a közterületek véleménynyilvánításra történő igénybevételére vonatkozó jog, de az Első Alkotmánykiegészítés nem biztosít jogot arra, hogy egy autópálya közepén csúcsforgalomban tartsanak meg egy demonstrációt. Az idő, helyszín és mód korlátozásának logikáját az Első Alkotmánykiegészítés bírói gyakorlata részletesen kidolgozta. A kampuszok

¹⁹ L. pl. 721 F. Supp. 852 (ED Mich. 1989).

²⁰ *Cohen v. California* 403 US 15, 25 (1971).

időre, helyszínre és módra vonatkozó korlátozásokat alkalmazhatnak, hogy megakadályozzák az egyetemi tevékenységek megzavarását, és védjék a biztonságot. Az egyetem például mondhatja azt, hogy az előadótermeknek otthont adó épületekben vagy azok környékén nem lehet nagyszabású demonstrációt tartani tanítási idő alatt. A kampuszok kijelölhetnek egyes övezeteket a szólásszabadság gyakorlására mindaddig, amíg megfelelő alternatív kommunikációs helyszíneket is meghagynak. A Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampuszának alkancellárja azt kérdezte tőlem, hogy „nem lehetne-e a kampusz összes véleménynyilvánítási tevékenységét a több mérföldre lévő lawrence-i kampuszon megtartani”. Azt válaszoltam, hogy „nem, nem hiszem, hogy bármelyik bíróság elfogadná megfelelő alternatív kommunikációs helyszíneként”.

Azt hiszem, fontos kiemelni azt is, hogy a kampuszok a biztonság garantálása érdekében is bevezethetnek időre, helyszínre és módra vonatkozó korlátozásokat. A kampuszok jogi és erkölcsi kötelessége a diákok, a személyzet és a kar biztonságáról gondoskodni. Amikor Christ kancellár kikérte a tanácsomat arról, hogy mit kéne tennie a kampusznak, azt mondtam: „a legvitatottabb szónokok egy előadóteremben lépjenek fel, ne pedig a kampusz szabadtéri területein.” Ha a beszédre egy előadóteremben kerül sor, a kampusz belépőjegyet vagy személyi azonosítót kérhet, fémdetektorokat állíthat be a fegyverrel érkezők kiszűrésére, és ott lehet a rendőrség is, hogy a környék biztosításával megakadályozza a rendbontást. Ha a beszédre a kampusz egy szabadtéri területén kerül sor, ezek egyike sem lehetséges. Úgy gondolom, hogy a szónok nem szabadtéren, hanem egy nagy előadóteremben való elhelyezése az időre, helyszínre, módra vonatkozó megengedett korlátozás. Amikor Shapiro ellátogatott az egyetemre, felszólalására nem a kampusz központjában, a Sproul Plaza közepén, hanem a Zellerbach auditoriumban, az egyetem legnagyobb előadótermében került sor. Ez az időre, helyre, módra vonatkozó megengedett korlátozásnak minősült.

Véleményem szerint az egyik legnehezebb kérdés, amivel kapcsolatban a törvény nem nyújt útmutatást, az, hogy mennyi pénzt költhet egy kampusz egy ellentmondásos szónok szereplésének biztosítására. Természetesen léteznek jogszabályok arra vonatkozóan, hogy a kormánynak milyen lehetőségei vannak a felszólalókra kivetett díjak meghatározására: például nem lehet mérlegelési jogköre a díj összegének meghatározására. A *Nationalist Movement v. Forsyth County* ügyben a Bíróság kimondta, hogy a kormány tisztviselői révén nem gyakorolhat mérlegelési jogot az engedélyezési díj összegének megszállására,²¹ ugyanis attól lehet tartani, hogy az ilyen jogkör birtokában a kormány magasabb díjat számítana fel az általa kevésbé kedvelt, és alacsonyabbat az általa jobban kedvelt szónokok esetén. Ez a lehetőség a nézőpont alapú diszkrimináció nagyfokú veszélyével jár. Továbbá a díjak nem lehetnek olyan magasak, hogy ténylegesen visszatartsák a szónokot a szerepléstől. Skokie a véleménynyilvánítás engedélyezéséhez nagy összegű biztosítási kötvényt próbált meg bekérni a náciaktól,²² amit a bíróságok alkotmányellenesnek nyilvánítottak. A Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampusza nem mondhatta volna Shapiro-nak: „megtarthatja beszédét, de 600 ezer dollárt kell fizetnie a biztonságért”, mert ez visszatartotta volna őt a véleménynyilvánítástól.

²¹ *Nationalist Movement v. Forsyth County* 505 US 123, 137 (1992).

²² *Village of Skokie v. National Socialist Party* 373 NE 2d 21 (Ill. 1965).

Van azonban olyan szituáció, amelyben a kampusz azt mondhatja: „a szónok fellépése esetén nem tudjuk garantálni a biztonságot, ezért le kell mondanunk a szereplését.” Ehhez a megoldáshoz azonban csak a legvégső esetben szabad folyamodni, és az ilyen döntés sohasem lehet nézőpont alapú. Mindazonáltal a diákok, a személyzet és a kar biztonságának garantálására vonatkozó kötelezettség minden egyéb szempontot megelőz. Christ kancellár kérdezte tőlem: „Mennyit kell az egyetemnek költenie a véleménynyilvánítás védelme érdekében?” Azt feleltem, hogy a jog ezzel kapcsolatban nem nyújt egyértelmű útmutatást, és ha az ügyvédje lennék, azt tanácsolnám, a kampusz észszerű összeget költsön a véleménynyilvánítás védelmére. A törvény azonban nem fogalmaz egyértelműen az észszerűség meghatározását vagy azt a pontot illetően, amikor egy kampusz megtagadhatja egy szónok fellépését, mert nem engedheti meg magának a biztonsági költségeket. Azt mondtam Christ kancellárnak, hogy szerintem két kérdésre kell összpontosítania: először is, van-e kedve a pereskedéshez? Ha az egyetem arra hivatkozva zár ki egy szónokot, hogy „nem engedheti meg magának a biztonsági szolgálatot”, akkor a kampuszt be fogják perelni. Akar az egyetem pereskedni? Ha elveszíti a pert, ki kell fizetnie az ügyvédi díjakat, és talán még kártérítésre is kötelezik. Másodszor: milyen nyilvános üzenetet szeretne közvetíteni?

Christ kancellár végül úgy döntött, azt szeretné, hogy a közvélemény a szólásszabadságot pártoló intézménynek lássa a Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampuszát, és ennek megfelelően közel 4 millió dollár elköltését határozta el. De mi lett volna, ha Yiannopoulos azt mondta volna, hogy ez nem a szólásszabadság hete, hanem fél éve lesz? Minden héten lesznek olyan szónokok, mint ő, Coulter és Shapiro. Mi lenne, ha a költség 4 millió dollár helyett 60 millió dollárra rúgna? Mikor mondhatja azt az egyetem, hogy ezt nem engedheti meg magának? A jog nem ad választ erre.

Ez az a három elv, amelyeket szerintem az egyetemi véleménynyilvánítás elemzésekor irányadónak kell tekinteni, és ezeket szeretném a legújabb felmerülő problémákra alkalmazni. Hadd beszéljek röviden öt ilyen kérdéstről, ezek: a szónok megzavarása, a biztonságos helyek, a figyelmeztetés, a mikroagresszió és az internet.

Ami a szónok megzavarását illeti, egyre gyakrabban látható, hogy akik nem kedvelik a szónokot, azok zavarással reagálnak rá. 2017 őszén Michael Schill, az Oregoni Egyetem elnöke megpróbált beszédet tartani az egyetemi helyzetről, de a diáktüntetőök olyan hangosan zavarták, hogy Schill elnök nem tudta elmondani észrevételeit. Az ezt megelőző héten az Amerikai Polgárjogi Szövetség (ACLU) ügyvédje tartott beszédet a William and Mary Jogi Karon – a tüntetőök odamentek és megzavarták, és olyannyira hangosan kántáltak, hogy a beszéd nem volt hallható. Néhány évvel ezelőtt a Kaliforniai Egyetem irvine-i kampuszán az izraeli nagykövet, Michael Oren tervezett beszédet tartani, de egy diák felállt, és olyan hangosan kiabált, hogy a nagykövetet nem lehetett hallani. A hallgatót kivezették, de felállt egy másik diák, kiabálni kezdett, és ismét semmit nem lehetett hallani. Összesen tizenegy diák tette ugyanezt, de Oren nagykövetnek végül sikerült megtartania beszédét.

Minden egyes alkalommal, amikor ilyesmi történik, sokan azt állítják, hogy „azok, akik ilyen zavaró tevékenységet folytatnak, csak véleményt nyilvánítanak, így tettüket védi az Első Alkotmánykiegészítés”. Szerintem ez nincs így. Nem hinném, hogy az Első Alkotmánykiegészítés jogot biztosít a véleménynyilvánítás arra való felhasználására, hogy valaki megzavarjon egy meghívott szónokot üzenetének közlésében. Senkinek nincs joga arra, hogy beszédem közben bejöjjön és kiabáljon azért, hogy engem senki ne halljon. Nincs joga arra, hogy belépjen az elő-

adóterembe, ahol tanítok, és kiabáljon, hogy ne tudjak tanítani. Nincs arra vonatkozó jog, hogy valaki ilyen tevékenységet folytasson, és ezzel zavarjon. Ellenkező esetben csak akkor lehetne beszélni, ha senki nem lenne a közönség soraiban, aki meg kívánná zavarni a szónok beszédét – máskülönben a rendbontónak mindig vétőjoga lenne.

Azon a héten, amikor az Oren nagykövetet érintő incidens történt, írtam egy véleménycikket a Los Angeles Timesba arról, hogy a rendbontók tetteit nem védi az Első Alkotmánykiegészítés.²³ Most úgy gondolom, hogy az ilyen tevékenység esetén kiszabott büntetésnek arányosnak kell lennie a sérelem súlyával. Úgy gondolom, léteznie kell egyetemi fegyelemnek. Nem támogatom a büntetőeljárást, ha nincs veszélyben emberélet vagy vagyontárgy, de nem hinném, hogy ez olyan véleménynyilvánításnak számít, amely az Első Alkotmánykiegészítés védelmét élvez.

Mostanság indult egy mozgalom, amely azt vallja, hogy a kampuszoknak lehetőséget kell biztosítaniuk a gyűlöletbeszéd képviselői számára. Talán hallották már a „nincs szónoklat” („No platform”) kifejezést. Ez úgy valósul meg, hogy a szónoktól zavarással vonják meg a szót. Az Első Alkotmánykiegészítés azonban nem védi a zavart okozókat, még ha ők csak véleményt nyilvánítanak is.

A második fogalom, amiről beszélni szeretnék, a most igen divatos „biztonságos helyek” kifejezés. A Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampuszán 2017 szeptemberében mindenütt azt hallottam a diákoktól, hogy a kampuszoknak biztonságos helynek kell lenniük. Úgy vélem, nagyon fontos, hogy tisztában legyünk azzal, mit értünk „biztonságos hely” alatt. A kifejezésnek számos olyan jelentése van, amely nemcsak hogy nem kifogásolható, hanem egyenesen dicséretes. Egyes jelentések azonban szerintem kifogásolhatók. A biztonságos terek jelenthetik a kampusz kötelezettségét a diákok, a személyzet és a kar fizikai biztonsága védelmére vonatkozóan, ami, mint már említettem, szerintem a kampuszok jogi és erkölcsi kötelessége. A biztonságos helyek lehetnek a nyugalom színterei. Mindannyiunknak szüksége van egy helyre, ahová elvonulhatunk. A *Frisby v. Schultz* ügyben a Legfelső Bíróság kimondta, hogy a kormány az emberek otthonát a nyugalom színtereként részesítheti védelemben.²⁴ Úgy gondolom, hogy a kollégiumok a hallgatók számára a nyugalom színterét jelentik. Úgy vélem, a kampuszok sokkal szigorúbb korlátozásokat írhatnak elő a kollégiumokban történő véleménynyilvánítás tekintetében, mint az egyetem egyéb nyilvános területein, feltéve, hogy a korlátozások nézőpontsemlegesek. A biztonságos helyek utalhatnak arra is, hogy a tanár köteles biztosítani, hogy a tanterem olyan hely legyen, ahol a diákok úgy érzik, hogy biztonságban és kényelmesen kifejezhetik véleményüket. Mindig az a célom, hogy az osztályterem olyan hely legyen, ahol a diákok nyugodtan beszélhetnek bármely eszméről, és tudják, hogy én és diáktársaik is tisztelettel fognak bánni velük.

De a „biztonságos terek” kifejezésnek van egy másik, általam kifogásolhatónak tartott jelentése is, és ez az a gondolat, hogy az egyetemen meg kell védeni a diákokat az olyan eszméktől és nézetektől, amelyeket kifogásolhatónak találnak. Az elmúlt két hónapban a Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampuszán sok diáktól hallottam, hogy a kampuszoknak nem szabadna

²³ L. Erwin CHEMERINSKY: UC Irvine, Free Speech Debate: Students and Others Who Disrupted an Address by the Israeli Ambassador to the US Can't Claim 1st Amendment Rights. *LA Times*, 2010. február 18., <http://articles.latimes.com/2010/feb/18/opinion/la-oe-chemerinsky18-2010feb18>.

²⁴ *Frisby v. Schultz* 487 US 474, 485 (1988).

fogadniuk a gyűlöletbeszéd képviselőit, mivel az megingatja az ő biztonságérzetüket. Ez nem szolgálhat alapul arra, hogy a kampusz a véleménynyilvánítást büntesse vagy megakadályozza. Az egyetemi kampuszon való élet szerves része, hogy az ember olyan eszméknek van kitéve, amelyekről kényelmetlenül, sőt egyenesen sértve érezheti magát.

A harmadik fogalom, amiről beszélni szeretnék, az előzetes figyelmeztetés (*trigger warning*). A figyelmeztetés arra vonatkozik, hogy a tanár az esetlegesen sértő anyag leadása előtt figyelmezteti a diákokat. Én már az előtt adtam figyelmeztetéseket, hogy hallottam volna ezt a kifejezést. Amikor Gilman kancellárral felolvastuk diákjainknak az Oklahomai Egyetem buszáról származó rasszista ének szövegét, előre elmondtuk nekik, hogy ez mélyen sértő és rasszista jellegű. Mióta az Első Alkotmánykiegészítés joganyagát tanítom, diákjaim számára mindig lejátszom George Carlin monológját a hét piszkos szóról a Legfelső Bíróság erről szóló ügyének, az *FCC v. Pacifica* ügynek az előadásakor.²⁵ Nem hiszem, hogy az ügyet meg lehetne érteni a monológ meghallgatása nélkül. De mindig figyelmeztetem diákjaimat, hogy körülbelül öt percig tart, tele van trágárságokkal és szexuális célzásokkal, és szabadon elhagyhatják a termet a következő öt percre, ha akarják. Eddig senki sem állt fel és ment ki, de a figyelmeztetést mindig megadom. Semmi bajom az olyan tanárokkal, akik előre figyelmeztetik a hallgatóságot.

Azt viszont kifogásolom, ha egy egyetem kötelezővé teszi egy tanári kar számára az előzetes figyelmeztetést. A Kaliforniai Egyetem Santa Barbara-i kampuszán és az Oberlin Főiskolán egyesek felvetették, hogy kötelezni kéne az oktatókat arra, hogy figyelmeztessék a hallgatókat, mielőtt a diákok számára esetlegesen sértő anyagokat adnak le. Azt hiszem, az Első Alkotmánykiegészítés kulcsfontosságú része a tudományos élet szabadsága. Úgy vélem, hogy a tanároknak joguk van megválasztani, miként tanítsák az anyagot kurzusaikon. Egy tanár gondolhatja úgy, hogy a figyelmeztetés a legjobb módja az anyag megközelítésének, azonban egy másik tanár vélheti úgy is, hogy a diákok számára az a jobb, ha figyelmeztetés nélkül adja le nekik az anyagot. Ezt a tanároknak kell mérlegelniük.

A negyedik, sokat vitatott fogalom a mikroagresszió. A mikroagresszió olyan sértő dolog, amit valakinek sértő szándék nélkül faji, nemi, vallási vagy szexuális irányultság alapján mondanak, de a beszélő rendszerint nem tudja, hogy amit mond, azzal megsért valakit. Úgy gondolom, hogy a főiskoláknak és az egyetemeknek kötelességük megtanítaniuk diákjaiknak, hogy mások mit találhatnak mikroagresszióknak. Fontosnak tartom, hogy a főiskolák és az egyetemek a tájékoztató összejövetelek és egyéb programok alkalmával segítsenek diákjaiknak megérteni, hogy mi lehet mások számára sértő. Amikor ezt más kontextusban mondtam el, megvádoltak azzal, hogy a politikai korrektséget favorizálom. Ezt a kritikát határozottan visszautasítom. Fiatalkorunkról kezdve mindannyian megtanuljuk, hogy vannak olyan dolgok, amelyekről nyilvánosan nem beszélünk, és bizonyos dolgokat nem mondunk másoknak. Úgy vélem, hogy pont erről szól a diákok azzal kapcsolatos oktatása, hogy mások mit találhatnak mikroagresszióknak.

Az ötödik terület az internetet érinti. Úgy gondolom, hogy az egyetemi problémák közül a jog az internettel kapcsolatos problémakörrel tartott lépést a legkevésbé. Meggyőződésem, hogy az elkövetkező években az egyetemi szólásszabadság legnehezebb kérdéseinek lesz interne-

²⁵ L. 438 US 726 (1978).

tes vonatkozása is. A szólásszabadság oktatása – akár középiskolai, akár főiskolai szinten – hagyományosan az iskolában vagy az egyetemen történő véleménynyilvánításra fókuszál. De az internet más: a diák (vagy a tanár) otthon a lakásban vagy bárholonnan egy okostelefonnal mondhat az interneten keresztül káros, más diákokat zaklató dolgokat. Úgy gondolom, hogy a nyomtatott sajtó óta az internet a legerősebb kommunikációs eszköz. Rendkívüli módon demokratizálta a tömegek elérésének képességét. Régen a tömegeket csak úgy lehetett elérni, ha valaki elég gazdag volt ahhoz, hogy saját újságja legyen, vagy sugárzási engedélyt kapjon. Most bárki, aki okostelefonnal rendelkezik, vagy hozzáfér egy közkönyvtári modemhez, széles tömegeket érhet el. És ez egyúttal példátlan lehetőséget nyújt a véleménynyilvánítás káros felhasználására is.

Jelenleg egyes kampuszokon a *doxing*nek nevezett gyakorlatnak lehetünk tanúi. Korábban a jog „*doxing*” alatt a magánjellegű információk nyilvánosságra hozatalát értette, amikor valakiről nagyon bizalmas információkat tettek fel az internetre, például azt, hogy az illető transznemű. A jog hagyományos válasza erre az, hogy akinek a magánéletét megsértették, az a bizalmas tények nyilvánosságra hozatalának büntette által okozott károk miatt kártérítési pert indíthat. Ez egyáltalán nem tűnik megfelelőnek. Akinek a magánéletét megsértették, az nem akar pert indítani és még több figyelmet kapni. Mit tehetnek a kampuszok ebben a tekintetben, különösen, ha diákokról, vagy akár külsős előadókról van szó? Mostanra sok olyan egyetemi incidensről tudunk, amelyben az internetet a hallgatók zaklatására használták. A kutatások kimutatták, hogy nagyobb valószínűséggel ér nőket zaklatás, de még nagyobb a valószínűsége, ha a diák színesbőrű. Hogyan kezeljük ezt abból a szempontból, hogy az egyetemek miként szabályozhatják vagy büntethetik a véleménynyilvánítást?

Megpróbáltam bemutatni az Első Alkotmánykiegészítés joganyagát, és beszéltem arról is, hogy az miként alkalmazható a legégetőbb kérdésekre, de a szólásszabadságnak egyáltalán nem a jogról kellene szólnia. A szemeszter elején küldtem egy feljegyzést a Kaliforniai Egyetem berkeley-i kampusza egész jogi kari közösségének a véleménynyilvánítás és a tolerancia fontosságáról, de azt is megírtam, hogy csak azért, mert az Első Alkotmánykiegészítés védi a véleménynyilvánítás jogát, még nem kell mindent kimondani. Ezenkívül amikor egy egyetemi kampuszon gyűlöletbeszéddel kapcsolatos incidens történik, az egyik legfontosabb, amit az egyetemi vezetés tehet, hogy még több véleménynyilvánítás útján próbálja meg orvosolni a problémát.²⁶

Azt hiszem, Brandeis bírónak tökéletesen igaza volt, amikor azt mondta, hogy a nem tessző véleménynyilvánításra a legjobb megoldás a „még több véleménynyilvánítás, nem pedig a kényszerű hallgatás”. Ezt abban a tudatban mondom, hogy a több véleménynyilvánítás nem gyógyíthatja a gyűlöletbeszéd fájdalmát. De a több véleménynyilvánítás főiskolai vagy egyetemi kontextusban hirdetheti a közösség azon elveit, amelyek szerint élni akarunk. Miután Dershowitz képre horogkeresztet rajzoltak, másnap reggel a jogi kari közösség minden tagjának elküldtem egy feljegyzést, amelyben határozottan elítéltem az ilyen gyűlöletbeszédet, és megpróbáltam kifejtetni, hogy miért nem felel meg a mi mostani és megvalósítani kívánt közösségünknek. Nemrég hallottam a Mississipp-i Egyetem vezető jogtanácsosától, hogy amikor gyűlöletbeszéddel kapcsolatos incidens történik, akkor az elnök – a kampusz múltja miatt – arra

²⁶ *Whitney v. California* 274 US 357, 377 (1927) (párhuzamos indokolás).

mindig még több véleménynyilvánítással reagál. A vezető jogtanácsosnak egyszerűen az volt a meggyőződése, hogy ez valóban nagyon fontos az egyetem jellegére tekintettel, figyelembe véve annak múltját és azt, hogy milyen közösséggé kíván válni.

Végezetül, az egyetemi és társadalmi szólásszabadsággal kapcsolatban nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a szólásszabadságra nem a nekünk tetsző véleménynyilvánítás érdekében van szükség, hiszen az természetes módon, saját magától megjelenik. A szólásszabadságra az általunk helytelennek ítélt vélemény elmondásához van szükségünk. Arról a meggyőződésről beszélek, hogy az egyetlen módja annak, hogy a véleménynyilvánításunk holnap is szabad legyen, az, hogy kiállunk azon vélemények szabadsága mellett, amelyek ma nem tetszenek. Ennek az a meggyőződés az alapja, hogy végül a jó eszmék győzedelmeskednek a rosszak felett, és a legszörnyűbb dolgok nem válnak valóra. Általában hiszek ebben, de persze időnként kétségeim is vannak. A szólásszabadság sok problémát vet fel, de úgy vélem, hogy az egyetemi vezetés feljogosítása a véleménynyilvánítás büntetésére sokkal rosszabb lenne.

FORDÍTOTTA: IPSO JURE FORDÍTÓIRODA